

Φανταστική κι αβθεντική ιστορία
μιάς πανάρχαιης έλληνηκής οικογένειας

(*Απ' όλη τη φαμίλια άπόμειναν μονάχα δύο αδελφός. Κ' ή μιά γελλόθηκε. Φαντάστηκε πώς τό στίτι τους είχε μεταφερθεί κάποι στήν άρχαίαθήβα, ή μάλλον, στή "Αργος — σήγχαέ τή μυθολογία, τήν ιστορία και τήν ιδαιτεση ζωής της, τό παρθεθόν και τό παρόν, όχι τό μέλλον. Αυτό μόνον. Αργότερα σπηλλθε. Κ' είναι αυτή που μου μίλησε τό βράδι που τόυ έφερα άπ' τήν έσηπτεία ένα μήνυμα τού θείου τους — αδελφού τού πατέρα τους. "Η άλλη δέν παρουσάστηκε καθόλου. Πότε-πότε μονάχα άκουγόταν σργανό πατάτημα μέ παντόφλες στή όικιανή κάμαρα, όσο μιλούσε ή μεγάλη):*

Τώρα γυρίζουμε μονάχες οι δύο μικρές αδελφές μέσα σέ τούτο τό άπτε-
ραντο στίτι —

μικρές, που λέει ό λόγος, — άπό χρόνια γεράσαμε κ' έμεές,
είμαστε οι μικρότερες τής φαμίλιας κ' οι μόνες, άλλωστε, που άπομει-
ναμε. Δέν έέρουμε

πώς νά βολέψουμε τούτο τό στίτι, πώς νά βολευτούμε·

νά τό πουλήσουμε μās έρχεται άσχημο — μιά ζωή περάσαμε δώ μέσα —
είναι κι ό χώρος τών νεκρών μας έδω — δέν μπορείς νά τους πουλήσεις —
κι άλλωστε ποιός τούς παύνει τούς νεκρούς; Μά πάλι νά τους κουβα-
λάμε

άπ' τόνα στίτι σι' άλλο, άπ' τή μιά συνουκία στήν άλλη, —

πολύ κουραστικό κ' επικίνδυνο! — βολεύτηκαν έδω

άλλος στόν ίσκιιο τής κουρτίνας, άλλος κάτω άπ' τό τραπέζι,

άλλος πίσω άπ' τή ντουλάπα ή πίσω άπ' τά τζάμια τής βιβλιοθήκης,
άλλος μέσ στό γυαλί τής λάμπας — τόσο σεμνός κι άληγορκής όπως
πάντα του,

άλλος χαμογεδώντας διακριτικά πίσω άπ' τούς δύο λερτούς, σταυρω-
τούς ίσκιους

που γράφουν στό μεσότοιχο οι καλύτεροβελόνες τής μικρής αδελφής μου.

Τά μεγάλα έπιπια τά κλείσαμε στό κάτω πάτωμα,
τό ίδιο και τά βαριά χαλιά και τά βελούδινα ή μεταξωτά παραπετά-
σματα,

τραπέζομάντιλα, κεντητά πετσέτκια, κρύσταλλα, σερβίτσια,
μεγάλους δισκούς άσημένιους που καθέφεπτιζαν άλλοτε

δρόκλητρο τὸ πῆλτο πρόσωπο τῆς φιλοξενίας,
 κουβέρτες καὶ μεταξωτὰ παπλώματα κι ἀσπρόρουχα,
 μάλλινα ρούχα, τσάντες, πανωφόρια,
 δικά μας καὶ μαζί τῶν πεθαμένων — ὅλα ἀνάκασα —
 γάντια, δαντέλες καὶ φτερά στροβιλαμήλου ἀπ' τὰ καπέλα τῆς μητέρας,
 τὸ πῆλο, τὶς κιθάρες, τοὺς ἀλύτους, τὰ ταμπουρά,
 καὶ ξύλινα ἄλογα καὶ κούκλες ἀπ' τὰ παιδικὰ μας χρόνια,
 ἐπισήμες στολὲς τοῦ πατέρα καὶ τὸ πρῶτο μακρὸ παντελόνι τοῦ μεγάλου ἀδελφοῦ μας,

τὸ κλειδοκλειδί κασσεῖνα μὲ τὶς ξανθὲς μπρούκλες τοῦ μικροῦ, τὸ χρυσοπολιδίτο μαχαίρι,
 κοστούμια ἱππασίας καὶ σακκίδια καὶ μανδύες — ὅλα ἀνάκασα,
 χωρὶς ναφθαλίνη ἢ χλωράκια λαβάντας σὲ τούλινες θήκες.

Καρφώσαμε καὶ τὰ δωμάτια. Καρτήσαμε μονάχα
 αὐτὲς τὶς δυὸ θυρικτὲς κἀμπρες τοῦ πάνω πατώματος,
 τὸ διάδρομο καὶ τὸ κλιμακοστάσιο βέβαια,
 ἂν χρειαστεῖ καμμιά φορὰ νὰ βγοῦμε τὸ βραδιάκι νὰ σεργιανίσουμε στὸν
 κῆπο
 ἢ νὰ ψωνίσουμε κάτι βιαστικά ἀπ' τὰ περὶχωρα.

Κι οὔτε νὰ πεῖς πῶς κ' ἔτσι ἦσυχάσαμε. Ἀπαλαχτήκαμε ὅπως ἀπὸ
 τότε
 ἀπὸ κινήσεις περὶττῆς, ἀνόητα συγυρισμάτα, μάταιους κόπους,
 γιὰ μιὰ τᾶξη ἀκατόρθωτη, γιὰ μιὰ ἀνεφάρμοστη ἐργάνωση. Ὅσο
 τὸ σπῆτι, ἔτσι γυμνὸ καὶ χλευστό, ἔχει ἀποχτήσει
 μιὰ προμερῆ, λεπτότατη ἀντήρηση
 σὲ κάθε πέρασμα ποντικοῦ, καταστροφῆς ἢ νυχτερίδας.

Κάθε σκιά στὸ βᾶθος τοῦ καθρέφτη, κάθε τρίξιμο
 ἀπ' τὰ μικρὰ δόντια τοῦ ξυλοφάγου ἢ τοῦ σκόρου,
 συνεχίζεται ἀπέραντα ὡς τὰ λεπτότατα, ἰσοειδῆ ἀγγεῖα τῆς σιωπῆς,
 ὡς μέσσα στὴς φλέβες
 τῆς πιὸ ἀπίθανης παραίσθησης. Ἀκούεται εὐδιάκριτα
 ὁ χτύπος ἀπ' τὸν ἀργαλειὸ τῆς πιὸ μικρῆς ἀράχνης, κάτω στὰ ὑπόγεια,
 ἀνάμεσα στὰ κιοῦπια,

ἢ τὸ πρῶτο τῆς σκουριάς στὸ χέρι τῶν μαχαροσφαιρουκων
 κι ἄξαφνα ὁ μέγας γδοῦπος στὸν κάτω προθάλαμο
 ὅταν ἕνα κοιμάτι ἀπὸ λιωμένη τσόχα ξεκολλᾷει καὶ πέφτει

σὰ νὰ γκρεμίζεται ἕνα ἀρχαῖο, ἀγαπημένο κτίριο.

Κι ὅταν, καμμιά φορὰ, τὸ χάραμα, περνᾷ ὁ σκουπιδιάρης στὸ πέρα
 πρόσωπο,
 τὸ μακρινὸ κουδούνι τοῦ ἀντηγεῖ σ' ὅλα τὰ γυάλινα ἢ μετάλλινα σκεῦη,
 στοὺς μπροντοῦλους τῶν κρεβατιῶν, στὰ κἀδρα τῶν προγόνων,
 στὰ κουδουνάκια ἀπ' τὸ κοστοῦμι τοῦ πιερότου, ποῦχε φορέσει ὁ μι-
 κρὸς ἀδελφός μας

μιὰν ἄμορφη νύχτα μασκαράτας — κι ὅταν γυρίζαμε στίρι τρομάξαμε,
 μιᾶς γυλνίσαν κάτι σκυλιά, τὸ φόρεμά μου πιάστηκε στὸ φράχτη,
 ἔπρεξε νὰ προφτάσω τοὺς ἀλλοὺς· τὸ φεγγάρι κλόγγισε τὸ πρόσωπό του
 τόσο σφιχτὰ πάνω στὸ πρόσωπό μου — δὲν μπορούσα πιά νὰ περπατήσω
 κ' οἱ ἄλλοι μὲ φώναζαν πίσω ἀπ' τὰ δέντρα
 κι ἀκούγονταν σ' ἕναν ἄλλο γῶρο οἱ γυάλινες γάντρες τῶν μεταμφιε-
 σμένων

καὶ τὰ γυάλινα κρόσια τῶν ἄστρων πέφα, μακριά, πάνω ἀπ' τὸ ἄδρατο
 Μυρτῶν πέλαιος,
 κι ὅταν ἔφτασα τέλος μὲ κοιτάζαν ὅλοι ασαστιαμένοι
 γιὰτι ἔφραγε τὸ πρόσωπό μου βαμμένο μὲ χρυσοκόκηνη
 σὰν ἐκείνη τοῦ βᾶφαν τὶς παλιές, χρεμαστὲς λάμπες τῆς τραπέζιας
 ἢ τοὺς καθρέφτες τῶν σαλονιῶν μὲ τὶς κοιμῆς, χλωιοσκάλλιστες κονοδ-
 λες —

Τὶς χλίσιαμε κι αὐτὲς στὰ κάτω δωμάτια. Μπορούσαμε, βέβαια,
 νὰ κρατήσουμε κάτι ἀπ' ὅλα αὐτὰ καὶ γιὰ προσωπική μας χρῆση,
 καμμιά πολυθρόνα κουνιστή, ξεκούραστη, κανέναν καθρέφτη
 νὰ χρεΐζουμε πότε - πότε τὰ μαλλιά μας. Μὰ ποιὸς νὰ τὰ φρόντιζε;
 Τούδαχιστον ἔτσι,
 μπορεῖ νὰ τ' ἀκούμε νὰ φθείρονται, μὰ δὲν τὰ βλέπουμε. Ὅλα μιᾶς πα-
 ράτησαν.

Κι αὐτὰ τὰ δυὸ δωμάτια τοῦ κρατήσαμε
 τὰ πιὸ ψυχρά, τὰ πιὸ γυμνά, τὰ πιὸ ψηλά, εἶναι ἴσως
 γιὰ νὰ κοιτάζουμε τὰ πράγματα ἀπὸ πάνω
 κι ἀπὸ κάπως μακριά, γιὰ νέχουμε τὴν αἰθήθησιν
 πὼς ἐπιπτεῦουμε καὶ δεσπόζουμε τὴ μοῖρα μας· προπᾶντων
 τὴν ὥρα ποὺ βραδιάζει κι ὅλα σκύβουν χαμηλὰ στὸ ζεστὸ χῶμα,
 εἶδω τὸ ψῦχος εἶναι ὀξὺ σὰν ἕνα ἕϊφος
 νὰ κόψεις τὴν ἐπιθυμία μιᾶς νέας σύμβασης ἢ τὴν ἐλπίδα

για μια ἀπαργματοποίηση συνάντησιν· κ' εἶναι σχεδὸν μιὰ ὕψεια μέσα σὲ τοῦτο τὸ ἀκατάδεχτο, καθάρσιο κρῖον.

Κι αὐτὰ τὰ δυὸ δωμάτια κρέμονται μὲς στὴν ἀπέραντη γύγτρα σὰ δυὸ σβηστά φανάκια τῆς πιὸ ἐρημῆς παραλίας,

μονάχα ἡ ἀστραπή για μιὰ στιγμή· τ' ἀνάβει καὶ τὰ σβήνει, τὰ διαπερνάει καὶ τὰ καθρώνει διάφανα μὲς στὸ κενό, κενὰ κ' ἐκεῖνα.

Μὰ, ἂν τύχει κάποτε νὰ σεργιανᾶει κάποιος στὸν ἀπέραντι λόφο μὲ τ' ἀγκάθια,

ἀργὰ τὴν ὥρα ποὺ βουδάζει ὁ ἥλιος κι ὅλα εἶναι γλιωμὰ, θολὰ, μενεξεδένια,

τὴν ὥρα ποὺ ὅλα μοιάζουν σὰ χαμένα κι ὅλα σὰν κατορθωτὰ, τότε ἐκεῖνος ὁ μοναχικὸς ποὺ σεργιανᾶει στὸ λόφο

φαίνεται πρῶτος καὶ συμπληθητικός, σὰν κάποιος δηλαδὴ ποὺ θὰ μπορούσε ν'ἄγει για μᾶς λίγη συμπάθεια ἀκόμη· — φαίνεται κι ὁ λόφος τότε γαλήνιος, στὸ ἴδιο ὕψος τοῦ παραθύρου μᾶς, τόσο

ποὺ ἂν στρέψει ἐκείνος πρὸς τὰ ἔδω νὰ δεῖ τὰ κυπαρίσσια θαρρεῖς πὼς μ' ἔνα βῆμα ἀκόμη θὰ περάσει τὸ περβάζι μᾶς,

θὰ μπεῖ στὴν κάμαρα σὰ γνώριμος παλιός, καί, λέω, μάλιστα θὰ μᾶς ζητήσῃ μιὰ βούρσα νὰ ξεσκονίσει τὰ παπούτσια του. Μὰ ἐ-

κείνος

σὲ λίγο χάνεται πίσω ἀπ' τὸ λόφο

καὶ μένει πάλι ἀντίκρου στὰ παράθυρά μᾶς

ἢ καμπύλη τοῦ λόφου σιωπηλὴ σὰ μετάνοια

καὶ τὸ πικρὸ, συμβιβασμένο δειλινὸ ποὺ χαμηλώνει μὲς στοὺς λοκίους.

Κι ὄχι πὼς συνηθίσαμε καὶ πάλι ὀνότεια — μὰ τί νὰ κάνεις; — “Ὅλα μᾶς παράτησαν —

τοὺς παρατήσαμε κ' ἐμεῖς — ἔτσι ἀποκαταστάθηκε

μιὰ ἰσορροπία δικαίη σχεδόν, χωρὶς ἀμειβὰ μνησικακία,

χωρὶς τύψη καὶ χωρὶς θλίψη, μάλιστα, — πὼς ἀλλοίως νὰ γινόνταν;

Μείνωμε τώρα ἔδω, σὰν ὄταν κόβεις μὲς στὸ σούρουπο λουλούδια ἀπ' τὸν κῆπο,

πολλὰ λουλούδια για τὰ βάζα τῆς τραπεζαρίας καὶ για τὰ ὑποδωμάτια

τῶν πεθαμένων

καὶ μένουν στὰ χέρια σου κίτρινοι λεκέδες ἀπ' τὴ γύρη

καὶ σκόνη τοῦ δρόμου ποὺ μπαίνει ἀπ' τὸ κηγάδιωμα καὶ πασπαλίζει

τοὺς μίσχους

καὶ κάτι ἐλάχιστα ζώδια, φτερωτὰ ἢ ὄχι,

καὶ κάτι λίγες γλιπρὲς δημοστάδες,

μαζὶ μ' αὐτὲς τὶς ἀναπότρεπτες, λεπτότατες ἀράχνες

ποὺ διαμένουν πάνω στὰ λουλούδια, κι ὅπως σβήνει πόδινο τὸ δειλὸ στὰ

τζάμια

ἔχεις τὴν αἰσθησιμότητα τοῦ κοφτεροῦ μαχαίριου ποὺ στομώνει

ἀπ' τὸ αἷμα καὶ τὸ γάλα τῶν λουλούδιων — μιὰ σύνθετη, παράξενη

αἰσθησιμότητα

τρόμου καὶ φόβου — μιὰ τυφλὴ, εὐγενική, μυρωμένη κι ἀπέραντη ὥρα-

ότητα,

μιὰ ὀλόγυμνη ἀπουσία. “Ἔτσι εἶναι. “Ὅλα μᾶς παράτησαν.

Κεῖνη τὴν τελευταία ἡμέρα, οἱ δοῦλες ἔβαλαν μιὰ κραυγὴ κ' ἔτρεξαν — στριγγιὰ κραυγὴ ποὺ ἔμεινε κερρωμένη στὸ σκιερὸ διάδρομο

σὰν ἓνα μεγάλιο ψαροκόκαλο στὸ λαβύργι ἑνὸς ἀγνώστου μουσαφίρη ἢ σὰν ἓνα σκουριασμένο σταθὶ στὸ μακρὸ φέρετρο τοῦ σκοτωμένου,

μιὰ κραυγὴ — τόσο μόνο — καὶ φύγκανε τρέχοντας

μὲ τὰ πρόσωπα κλεισμένα σφιχτὰ στὶς παλάμες τους· μόνο σὰν ἔφτασαν

ἐκεῖ στὴν ἄκρη τῆς μαρμαρίνης σκαλιάς, πίσω ἀπ' τὸ περιτύλιχο,

φάνηκαν μαῦρες, μικρές, καμπουριασμένες,

ἀπέθαντα προφυλακτικὲς καὶ συμπεροντολόγες,

ὕπερβουλες, μνησικακες, μὲ σκόπιμη κ' ὑπολογισμένη προθυμία,

— σταμάτησαν μιὰ στιγμή, ὀνότεια ξένες ἀπ' τὴν προηγούμενη κρου-

γῆ τους,

ξεσκίεψασαν τὸ πρόσωπό τους,

ἔξέτασαν προσεχτικὰ τὴ σκάγια για νὰ νὰ μὴν πέσουν

μ' ὄλο ποὺ τὰ πόδια τους εἶχαν ἀποστρηθίσει ἓνα - ἓνα τὰ σκαλιά

καὶ τὴν ἔξερσαν σ' ὄλο τῆς τὸ μάκρος, μὲ ὄλες τῆς τὴς παύσεις

σὰν ἓνα ποίημα γραμμένο στὴν πίσω σελίδα τοῦ ἡμερολογίου,

ἢ σὰν τραγοῦδι ἀπ' αὐτὰ ποὺ τραγουδᾶνε οἱ στρατιῶτες μετὰ τὴ μάχη

καὶ τοὺς τίμαθαν οἱ λίγοι στρατιῶτες γυρίζοντας κάποτε ἀπ' τὸ μέ-

τωπο —

κάτι στρατιῶτες ἄποφοι ἀκόμη καὶ κάπως λυπημένοι

μὲ μεγάλα πόδια καὶ μεγάλα χέρια, μὲ ψείρες στὴ φανέλα τους,

μὲ ὑπόγειες στοῦς καὶ γκριμισμένα ἀστέρια μὲς στὰ μάτια τους,

μὲ ἀγκιστρωτὰ, σκουρογάλαζα ματόκιάδα σὰν τὸν ἴσκιο ἑνὸς κάστρου

στὴ βρύση,

μὲ κάτι σκληρὸ κι ἀνωπύμονο στὸ στόμα τους,

ἀπὸ καρφιά γιὰ ἀτσάλινους καθρέφτες και γιὰ βραδινὰ κοστούμια,
ἀπὸ καρφιά γιὰ νὰ χρεμιᾶνε τὶς στολές, τὶς σάλτιγγες, τὰ τύμπανα, τὰ
κράνη, τὶς ἀστίδες

ἢ σταγγίγους ἀπὸ ἀμίλητα παιχνίδια πεθαμένων παιδιῶν

ἢ τὰ ἐκονίσματα, τὰ στέφανα τῶν γάμων, τὰ τευτζίσια· κλεισιμένες,

βέβαια, τρύπες

ἀπὶ τὶς ἐπιδιορθώσεις, τὰ καινούργια σοβαντισματα κι ἀσβεστώματα,
μὰ πάντοτε ἀνοιχτὲς πιὸ μέσα, πιὸ βαθιά, στῆ μνήμη.

“Ἐτσι θέλαν λοιπὸν νὰ τοὺς γενήσουν σ’ ἕνα χῶρο φαρδύτερο,
φωτεινὸ και στερεό, ποὺ δὲν εἶναι δηλαδὴ κουφωμένος
ἀπὸ κρύπτες, κατακόμβες και τάφους,

σ’ ἕνα σπίτι χωρίς πόρτες ποὺ κλειδώνουν και πῖσω τους

ἀκούγονται μουρηουρητά, λυγροί, κι ὁ μέγας θόρυβος

ἀπὶ τὰ μαζὰκι μιᾶς γυναικίας ποὺ χύνονται στὰ γόνατά της, ἢ ὁ θόρυβος
ἀπὸνα πατῦνται ποὺ χτυπάει μαχαριά ἀπὶ τὸ κρεββάτι· τέλος

σ’ ἕνα χῶρο ἀνεήγητης μοναξιάς, εὐκνήμειας κι ἀσφάλειας,

σ’ ἕνα ἀνοσιγιάτικο ὑπαιθρο, μέσα στὸ νεαρὸ κρηθάρη,

πλάι σ’ ἕνα κόκκινο ἄλογο κ’ ἕνα σταχτι, ἀγάθὸ γαϊδουράκι,

δίπλα σ’ ἕνα σκυλί, μιὰ γελάδα, δύο πρόβατα,

μέσα στῆ μόνη σκιά ἔως ἄφροτου. Μὰ ἔχεινοι

οὔτε ἀκούγαν οὔτε ἐβλάπταν οὔτε ἔνωθαν,

ἀντρέιοι κι ἀδιάφοροι, μεθυσμένοι ἀπὸ θάνατο,

βουλωγμένοι μὲς στὸ ἴδιο τὸ τραγοῦδι τους — ἕνα τραγοῦδι

καθόλου ἥρωικό, μήτε νὰ πείξ και μεγαλοχολικό ἢ σακάτικο —

ἕνα τραγοῦδι ποὺ, ἀσφαλῶς, τ’ ἔχανε μάθει ἀπὶ τὶς γυναικίες τοῦ χωριοῦ
τους,

και τώρα, γυρνώντας ἀπὶ τὸ μέτωπο,

τὸ μάθαιναν στὶς νεότερες γυναῖκες. Λοιπὸν τούτη τῆ σκάλια

τὴν ἔφραν οἱ δοῦλες καλά, ὅπως αὐτὸ τὸ ξαναμαθημένο τραγοῦδι,

μὲ δίεες τὶς διακοπές, τὰ διαστήματα, τὰ μέτρα,

μὲ δίεες τὶς τονιζόμενες κι ἄρονες πέτρες,

μὲ τὴν κεντρικὴ τομῆ τοῦ κεφαλόσκαλου· χιλιάδες φορές τὴν ἀνεβοκα-

τέβηκαν

σ’ ἄλλους καιρούς, σ’ εὐθυμες μέρες,

ὅταν κουβαλοῦσαν τὰ τὰψιά ἀπὶ τὸ φούφορο

ἢ τὶς μεγάλες στάνιμες τὸ κροσι ἀπὶ τὰ ὑπόγεια
ἢ τὰ φαρδιά ψωμιὰ και τὰ σφαχτὰ και τὰ φουῦτα

ἢ ἀγκυλιές τὰ ρόδα, τὰ γαρόφαλλα, τὶς μαργαρίτες

ἢ τὰ σειμὰ ἐλαιόκλωνια και τὶς στιλπνές ἀπὶ τὴν πρωινὴ δροσουλιά

δάφνες —

σ’ ἄλλες μέρες, σὲ γάμους, σὲ βαφτίσια, σὲ γιορτές, σὲ γενέθλια,

σὲ μέρες θριάμβων και δόξας, ὅταν ὁ σκονισμένος ἀγγελιαφόρος

ἔπεφτε λαχωνιάζοντας σ’ αὐτῆ τῆ σκάλια

και φιλοῦσε τὸ μάξιμο κ’ ἐχλάιγε

κι ἀνάγγελε με μιὰν ἀντροπέπη, κάπως βραχνὴ φωνή,

παράξενη μὲς ἀπὶ τὸ φλοῦθο τοῦ στεροῦ ἀναφυδιότητοῦ του·

κι οἱ δοῦλοι τοῦ σπιτιοῦ και κάποιοι γέροντες περαστικοὶ

ἀκούγαν στριμωγμένοι στὸ περιστάλιο

κι οἱ δοῦλες στὶς πόρτες μὲ τὶς τοδιές τους σηκωμένες στὰ μάτια τους

κι ἡ μάνα μας ἢ ἀφέντισσα καταμειδὶς στὸ προαυτιο

κι ἡ τροφὸς πλάι της σὰ βαδανιδιά κεραινοβολημένη

και πασακί ὁ παιδιγυρός, κίτρινος σὰν κερί μὲς στὰ ἀραδιά του γένεια,

δῖος σὰν ἕνα χέρι ἔξωρακο, γαντζωμένο στὶς χόρδες μιᾶς ἀρπας

κι οἱ μικρότερες κόρες ἀσάλευτες στὰ παρὰθύρα

κρυμμένες πίσω ἀπὶ τὰ ἄνερὰ τους και τὶς ὑπόψεις τους,

ἀκούοντας και μὴν καταλαβαίνοντας,

παρατηρώντας τὴν ἄμορφη κλίση ἀπὶ τὸ γόνατο τοῦ ἀγγελιαφόρου,

τὰ νεανικά του γένεια καστανά, και τὰ μαῦρα μαζὰκιά του

σγουρά και κρουστὰ ἀπὶ τὸν ἰδρώτα και τῆ σκόνη

κι ἕνα κλωνάκι ἀράνα ἀγκιστρωμένο στὸ χιτώνια του — “Ὅστε

τὰ δάση περπατοῦν και τὰ τραπέζια ὑψώνονται σὰν ἄλογα στὰ δύο τους

πόδια

κι οἱ τρηήρες περνοῦν πάνω ἀπὶ τὰ δέντρα μὲ τὸ ἥλιοςγεμα

κι οἱ κωπηλάτες σκύβουν κι ὀρθώνονται, σκύβουν κι ὀρθώνονται, σκύ-

βουν κι ὀρθώνονται,

ἀσφαλῶς στὸ ρυθμὸ τοῦ ἔρωτα· και τὰ κουπιὰ

εἶναι γυμνές γυναικίες κρημισμένες ἀπὶ τὰ μαζὰκιά τους

ποὺ σταρταροῦν και τινάζονται ἀστράφτοντας μέσα στῆ θάλασσα

ὡστου πίσω ἀπὶ τὶς τρηήρες γράφεται ὁ ἀφρός τοῦ γαλαξία. “Ὅστε

λοιπὸν —

Κι ὁ ἀγγελιαφόρος ἀνάγγελε τὴν ὑπέρθαιμπρη νίκη

ἀνάμεσα ἀπὸ γίλιους δὺο θανάτους — χάρια πιά τὸς λαβωμένους — ἀνὰ γέλινο στὸ τέλος καὶ τὴν ἀφιγή τοῦ ἀφέντη μὲ λάφυρα ποτὰ καὶ σημάτες καὶ ἀμάξια καὶ σιλάβους καὶ μιὰ λαβωματιά καταμεσίς, στὸ μέτωπο — ἔλεγε — σὰν ἕνα νέο, ἐξάκαιο μάτι, ἀπ' ὅπου ἐπέβλεπε ὁ θάνατος, καὶ ἔβλεπε τώρα ὁ ἀφέντης ὡς μέσα στὰ σπλάχνα τῶν τσιπλιανῶν, τῶν προαγματῶν, τῶν ἀθρόωπων, σὰ νᾶσαν θία ἀπὸ διάφανο γυαλί, καὶ διάβαζε ἐλεύθερα τὸ ρυθμὸ τοῦ αἵματός μας, τὴς διαθέσεις μας, τὰ περρωμένα μας, τὴς φλέβες τοῦ χρυσοῦ ποῦ κυλοῦν μὲς στὴν πέτρα καὶ τὰ κλάδιά τοῦ κάθρονου ἀπλωμένα στὸ ὑποχθόνιο σκοτάδι καὶ τὰ ἀσημένια νεῦρα τοῦ νεροῦ διακλαδωμένα μὲς στὰ βράχια καὶ τὰ μικρὰ φίγη τῆς ἐνοχῆς κάτω ἀπ' τὸ ροῦχο καὶ τὸ δέριμα.

“Ὅλοι ἄκουγαν (καὶ ἡμεῖς μαζί) σὰν περρωμένοι, ἀνήσυχοι ὄλοι καὶ σκυφοὶ καὶ ἀδάκρυτοι σὰ νᾶχαν γίνει κιάλια γυάλινοι καὶ ὄλοι τοὺς ἔβλεπαν, καὶ ἔβλεπαν καὶ οἱ ὄλοι τὸν ἑαυτὸ τους μὲ τὸ γυμνὸ σκελετὸ τους μέσα στὸ γυαλί, καὶ αὐτὸν γυάλινο, εὐθραυστον, δίχως καταφύγιο πιά κανένα. Κι ὅμως

μέσα σ' αὐτὴ τὴν πλήρη ἐλαψίη προφύλαξης
μέσα σ' αὐτὴ τὴ θανάσιμη ἀδιυναμία
μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀνίσταστικη διαφάνεια

ἔκωσαν ἑάφνου πρᾶξιμένοι, διαλυμένοι
μέσα στὴν ἀπεραντοσύνη τῆς διαφάνειας, ἀπέραντοι καὶ ἐκείνοι,
σὰν ἀναμιάφτητοι μέσα στὴ γενική ἀμάξια,
ὄλοι σὰν ἀδειλφοὶ μέσα στὴ γενική ἐρημιά τῆς ἀμοιβαίας ἐξθρότητας
σὰν ὀπλισμένοι ἀπ' τὸ ἄσπλο τοῦ ἀθρόωπου
ὄρατα καὶ εὐγενικά ντυμένοι τὴν παγκόσμια γυμνότητα.

“Ἄς ἔρθει ὁ ἀφέντης — εἶπε ἡ ἀφέντισσα ἡ μάνα μας.

Καθῶς νὰ ὀρίσει. Κι αὐτὸς γυάλινος.

Γυάλινος. Γυάλινος. Νάτο, — καὶ ἡμεῖς αὐτὸ τὸ μάτι τὸ ἔβλεπε —
τῶχουμε, νά, καὶ ἡμεῖς καταμεσίς στὸ κούτελο.

Καθὰ τὸν μάθουμε καὶ ἡμεῖς τὸ θάνατο. Ἐβόουμε. Βιάετοουμε.

Ἐκείνος πρῶτος μᾶς τὸν ἔμαθε. Πρῶτοι ἡμεῖς ἀναβλήψαμε.

Καθῶς νὰ ὀρίσει ὁ γυάλινος ἀφέντης μὲ τὸ γυάλινο ἔιφος του
στὴ γυάλινη συμβία του, στὰ γυάλινα τέχνα του,
στοὺς γυάλινους ὑπηκόους του, σέβνοντας πίσω του
κοπάδια γυάλινους νεκρούς, γυάλινα λάφυρα, γυάλινα σιλάβες,
γυάλινα τρώπια. “Ἄς χτυπήσουν λοιπὸν οἱ καμπάνες
ἀπὸ κορφή σὲ κορφή τῆς φωτιᾶς τὰ συνιάδα ἀς ἀνάβουν οἱ βιγλάτορες
γιὰ τὴ γυάλινη νίκη μας — νά, τὴ δική μας νίκη,
τὴ νίκη ὄλων μας. Γιατί καὶ ἡμεῖς τοῦε μῆσσιμε
μὲς στὴν ὑπομονή καὶ πίστοερο
μὲς στὴν ἀβάσταχτη χλιδομίματα τὴν ἀνομιονή. Κι αὐτοὶ ποῦ πέρανε
εἶναι καὶ αὐτοὶ νικητὲς — εἶναι οἱ πρῶτοι — καὶ βιάετοουμε.

“Ἄς χτυπήσουν λοιπὸν οἱ καμπάνες ἀς τὴν ἄσφη τοῦ ὀρίζοντα.
Κ' ἔσεις, δοῦλες, τί στέκεστε! Ἐτοιμάστε
τὰ γυάλινα φαγιά, τὰ γυάλινα κρᾶσιά, τὰ γυάλινα φροῦτα.
ἔρχεται ὁ γυάλινος ἀφέντης μας. Ἐρχεται!”

“Ἔτσι εἶπε ἡ ἀφέντισσα καὶ φαίνονταν πάνω στὰ μελίγγια της
τὸ αἶμα της ποῦ σφυροκοποῦσε, καὶ φαίνονταν
ὁ ἰσθῶτος της προτοῦ σχηματίζεται καὶ προτοῦ τρέξει στὰ γαλάξια
μέγουλιά της.

“Ἡ μεγάλη τροφὸς ποῦ, μιὰ στιγμή, τὴν κρέτησε
σὰν πῆγε νὰ λιποθυμήσει, τὴν παρόστακε τώρα μὲ τὴν ἔμπειρη σιωπὴ
της,
τὴ σκέταζε μὲ τὸ σοφὸ της ἴκιο κάτω ἀπ' τοὺς μεγάλους θόλους
τῶν δεσταλμένων ματιῶν της. Ἵστε τίναζε
τὴ μαύρη της ποδιά σὰ νᾶδία χνε
ἕνα μαῦρο πουλί. Κι ὁ ἀργελααφόρος ἔφυγε.

Μιὰ κουκουβάγια χαμοπέραξε στὸ προαῶλιο
μὲ ὄλο ποῦ ἀκόμη εἶταν νορῆς τὸ ἀπόγευμα —
δὲν εἶχε βραδιάσει καὶ ἡ σκιά τῆς κουκουβάγιας τυπώθηκε ἀνεξίτηλη
πάνω ἀκριβῶς ἀπ' τὴν πύλη, (ὑπάρχει ἀκόμα). Οἱ δοῦλες ἔτρεξαν μέσα.
“Ἡ ἀφέντισσα ἔλεγε νὰ στολίσαι τὰ παιδιά της. Μπῆκε στὸ λουτρό.
Τὸ γέμισε ἔστω νερὸ καὶ δὲν πλύθηκε. Σὲ λίγο
κλειδῶθηκε στὴν κἀμαρά της καὶ βάρφτηκε μὲς στὸν καθρέφτη
κόκκινη, κόκκινη, δαυτόρφουρη, σὰ μάσκα, σὰ νεκρή, σὰν ἀγαλιά,
σὰ φόνισσα ἡ σὰ σκοτωμένη κιάλια. Κι ὁ ἦλιος βασίλευε πέρα

κίτρινος κι ἀνομιμένος σὰ μοιχὸς ἐστεμμένος,
σὰ χρυσοπικίλιτος σφετεριστῆς μιᾶς ξένης ἐξουσίας,
ἀγριος ἀπ' τῆ θειλιά του κ' ἐπιφόβος μέσος στὸ φόβο του
ἐνῶ οἱ καμπάνες σήμαιναν ἀλλόφρονες σ' ὄλη τῆ χώρα.

Τὴν ἤξεραν λοιπὸν καλά τούτη τῆ σκάνια οἱ δοῦλες,
τόσα καὶ τόσα χρόνια σὲ τοῦτο τὸ στίρι,
κι ὅμως ἐσοκέπτασαν τὰ πρόσωπά τους καὶ τὴν κοίταξαν,
ἐστρεψάν μάλιστα γιὰ λίγο πίσω μὴ τίς εἶδαν
κ' ὕστερα σκέπτασαν ξανά τὰ πρόσωπά τους μὲ τὰ χέρια τους κ' ἐφυγαν
μαῦρες, μικρές, συχαμμένες, καμπουριασμένες,
σὰ μαῦρα στήγματα, σὰ μύγες σὲ καιρὸ ἐλονοσίας
κάτω ἀπ' τὴν πέτρινη βροχῆ τοῦ περιστελίου
κι ἀπόμενε ἢ μεγάλῃ σκούπα ἀνάπτουδα πίσω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς κουζίνας
σὰν ἐφυλάτῃς μ' ὀρθωμένα μαζιά, πού δὲν μπορούσε νὰ φωνάξει. "Ὅλοι
μᾶς ἄφρονες.

Φέραμε ξένες παραδουλεύτρες νὰ σφουγγαρίσουν τῆ σκάνια,
νὰ πλύνουν τὰ μάγουρα καλά, νὰ τὰ τρίψουν. Τὰ μάγουρα
ἔδρωναν αἶμα πάλι σὲ λίγο. Φύγαν κ' ἐκείνες. Μᾶς ἄφρασαν.
Τὰ παρατήσαμε ὅλα κ' ἐμεῖς — σκουπίσματα, σφουγγαρίσματα, ξα-
ραχνιάσματα.

Κ' ἡ πέτρα πάλι τῆ δουλειά της — νὰ ξερνάει ὄλο καὶ πιότερο αἶμα.

"Ἐνα κόκκινο ποτάμι κυκλόφερε τὸ στίρι μας·
ἔκασπαμε ἀπ' τὸν ἔξω κόσμο.
ἀργότερα μᾶς ἔλεχασε κι ὁ κόσμος·
δὲ μᾶς φοβόνταν πιά· δὲ φοβόμαστε.
Περνούσαν, βέβαια, κάπως μακριὰ μᾶς ἀκόμα οἱ διαβάτες,
ὅμως δὲν κἀναν πιά τὸ σταυρὸ τους
μῆτε πια φτύναν μὲς στὸν κόρφο τους γιὰ νὰ ξερκίσουν τὰ φαντάσματα.
Ὁ πιὸ κοντινὸς στὸ στίρι μας δρόμος
γέμισε ἀργιόχορτα, τσουκνίδες, ἀγγάθια
καὶ μάλιστα μὲ κᾶτι γαλάζια ἀγριολουλούδα — δὲν ἐμοιαζε πιά δρόμος.

Γις νύχτες, ἀν καμμιὰ γυναίκα, ἀργοπορώντας,
εἰπᾶνε ἀκόμη στὸ ποτάμι κι ἀκουγόταν ὁ γτύπος τοῦ κόπανου
πάνω στὰ μαζακά, μουσκεμένα ὑφαντά, κανένας δὲν ἔλεγε
πὼς ἓνα μαχαίρι χώνεται στῆ σάφρα

οὔτε πὼς κλείνουν μιὰ μυστικὴ καταπακτῆ
οὔτε πὼς ρίχνουν ἀπ' τὸ βορεινὸ παράθυρο ἓνα πτώμα στὴν τάφο —
ἀπλῶς ἔλεγαν
πὼς ἓνας κόπανος χτυπάει στὸ ροῦχο,

ἔρχορίζαν μάλιστα ἀπ' τὸν ἦχο
ἀν εἶταν μάλλινο ἢ μπαμποακερό, μεταξωτὸ ἢ λινο τὸ ὕφασμα
καὶ ἔφρανε πὼς μιὰ γυναίκα λευκάνει τὰ προικιά τῆς κόρης της,
φαντάζονταν μάλιστα καὶ τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου,
τὴν ὠρρότητα τοῦ γαμπροῦ, τὸ ρόδισμα τῆς νύφης,
τὸ σύμπτωμα τῶν δυὸ σωμάτων ἀνικωμένων κάπως ἀπ' τὴν τούλινη
κουρτίνα τῆς κλίνης

τοῦ τὴν ἀνέμιξε ὁ νύχτιος ἀέρας. Τόσες λεπτομέρειες
καὶ τόση ἀκριβεία πάλι (δὲν εἶναι τάχα δεῖγμα ἰσορροπίας;)·
μαζὶ μὲ τὴν αἰσθησιμὴ αὐτῆ τοῦ ἀπαραιτήτου,
σὰ νᾶταν ἀναγκαῖα ἐκεῖνα ποὺ ἔγιναν κι αὐτὰ ποὺ ἐπακολούθησαν —
ἡ αἰσθησιμὴ τοῦ ἀναπτόμενου κι ἀνεύθυνου, κι ἀκόμη
μιὰ φλέβα μουσικῆ ποὺ πάλαι στὸν ἔρα
καὶ τὴν ἀκούς ξανά καὶ τὴν ἀκούς ξανά, καὶ δὲν ἔφραζε

ποῦ βρίσκεται — λίγο πιὸ πάνω ἀπ' τὰ δέντρα;
κάτω ἀπ' τὰ ἔρημα παγκάκια τοῦ κήπου;
μέσος σ' ἐκεῖνο τὸ λουτρό; πάνω ἀπ' τὸ κόκκινο ποτάμι;
ἢ στὸ κλειστὸ ὄρλοστάσιο τοῦ πατέρα μὲ τὰ τρόπια τὸσων μάταιων
πολέμων
ἢ σ' ἄδεια πέδιλα τοῦ μεγάλου ἀδελφοῦ ποὺ λείπει χρόνια στὰ καρβία,
ναυτικός,
καὶ ποῦ ποιάς ἔφραζε ἄν ποτὲ ξαναγυρίσει,
ἢ στὰ τετραδία ἰχνολογίας τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ ποὺ ἔπαψε νὰ μᾶς γράφει
πιά ἀπ' τὸ σανατόριο,
ἢ στὴν ἱματιοθήκη τῆς δύστυχης μητέρας
μὲ τὰ μαχαίρα, λευκά, πολυπτυχὰ φορέματα καὶ τίς πλαστελές σφυρήλα-
τες πόρτες —

(συχνά, ἀπ' τὸ παράθυρο, τίς νύχτες, εἶδα τὰ φορέματα
νὰ περπατοῦν μονάχα τους κάτω ἀπ' τὰ δέντρα
ἀνεμίζοντας ἀνάλιαφρα σὰν ἴσκιος φεγγαρόφωτου, καὶ πίσω
ἀπ' τὸ λευκὸν ἀγνό τους, πίσω ἀπ' τὴν ὄχρῆ τους κύμανση,
νὰ διακρίνεται ἡ κρήνη στεγνὴ μὲ τὸ μπρούτζινο δελφίνι

στό πάνω μέρος, στην πιό σκοτεινή του γωνιά, τότε - τότε σπιθίζει και λάμπει καθώς μεταποτίζουσι μέσ στην νύχτα τους ξεστούς κύμους τους τὰ μεγάλα ήλιοτρόπια κ' ένας γαλάζιος άχνός τρεμοσάλευει κάτω απ' τὰ ρουθούνια τῶν άρχαλμάτων

σά ν' άναπνεύουν μυστικά τ' άρχάματα τις νοτισμένες ευωδίες τῶν ρόδων.

* Ο μικρός άδελφός μας ζωνοραφίζει πάντα μέσ στο έργοστηρί με τους άργαλειούς, λεπτότατες ύδατοραφίες μ' ένα γούστο διακοσμητικό τῆς Κνωσσοῦ — ποτέ δέ μᾶς έδειξε τίς ζωνοραφίες του —

ή σχεδιάζει στο έργοστηρί τῆς άργειοπλαστικής, σέ μικρά και μεγάλα λαρήνια

μέ μαῦρες ή κεραμιδιές γραμμές προσποιητῆς αὐστηρότητας πολεμιστές έφῆβους ή χορευτές κρυμμένους διάτρελα πίσω από τεράστιες άτιτίδες — τόσο που άν δέν προσέξεις θαρρείς πώς είναι μόνο κύκλοι - κύκλοι, μιά μακρῆ άλυσιδα. Ο μεγάλος άδελφός μας

υπέβαλε πιά τῆν παραίτησή του στο βασιλικό ναυτικό· τώρα πάντα του σοβαρός διαβάζει στη διπλανή κάμαρα. Μέσα στην ήσυχία του χρόνου

άκούγεται ή σελιδα που γυρίζει σά ν' άνοίγει μιά μυστική πόρτα σ' ένα άσπρο, διάφανο τοπίο. Κι άλήθεια

κείνη τῆν ώρα άνοίγει μιά πόρτα. Έρχεται ο πατέρας.

Στρώνουν τὸ τραπέζι. Μᾶς φωνάζουν.

Κατεβαίνουμε δίλοι τῆν έσωτερική σκάλα.

Καθόμαστε στο τραπέζι και τρώμε, άκούγοντας έξω στην αὐλή τὰ μικρά γουλιμάτα τῶν σκυλιῶν και τῆ φωνή του έπιστάτη.

Τόσον άπλή λοιπόν είναι ή ζωή. Τόσο ήμορφη.

Η μητέρα σούβει στο πιάτο της και κλαίει.

Ο πατέρας άκουμπάει τὸ χέρι του στον άμο της.

«Είναι απ' τῆν εὐτυχία, δικαιολογεῖται εκείνη.

Κ' έμεις κοιτάμε απ' τ' άνοιχτά παράθυρα

τῆν άπεραντη διάφανη νύχτα μέ τὸ λεπτό φεγγάρι

σάν ένα δάχτυλο λησιμονημένο άνάμεσα

στις γαλάζιες σελίδες ενός ἥσυχου, κλεισμένου βιβλίου.

* Άπόψε έχει λυγὰι ψύχρα. Φθινοπωρίζει, βλάπτει. Άύριο - μεθαύριο θά κλείσουμε πάλι τὸ παράθυρο.

Μιά φορά, προμήθεια από ξύλα γιά τὸ τζάκι — άλλο τίποτα — ὄχι μονάχα απ' τὰ δάση μᾶ κι απ' τὰ παλιά μας έπιπλά, πόρτες βαριές, καθρόνια, καναπέδες, φέρετρα, πίτες, ντουφέκια,

άκόμη και τὸ ξύλινο καρότσι τοῦ παπποῦ που μᾶς άφησε ὁ καημένος χρόνος.

* Άν φύγετε, πεῖτε, παρακαλῶ, στο θεῖο μας νά μῆν άνησυχεῖ γιά μᾶς.

Καλά τὰ περνώμε.

Κι ὁ θάνατος είναι μαλακός σάν ένα στρωῖμα που τὸ συνηθίσαμε από μαλλί, μπαμπάκι, πούπουλο ή άχυρο· — τὸ στρωῖμα

έχει πάρε το σχῆμα τοῦ κορμοῦ μας, βολικό, — ένας ὀρότεια δικός μας θάνατος —

αὐτός τουλάχιστο δέ μᾶς άπκαῖ κι οὔτε μᾶς άποφύγει — είναι βέβαιος, βέβαιοι κ' έμεις γιά κείνον — ή αὐστηρή κ' έξαίσια βεβαιότητα.

* Άν πάλι δέ φύγετε απ' τὸ Άργος, θά μᾶς έκανε μεγάλη εύχαριστήση νά σᾶς δοῦμε ξανά στο σπίτιμό μας. Για γατήρι σας μάλιστα θά έκαρ- φώσω μιά πόρτα

νά σᾶς δείξω τὸ ὀπλοστάσιο τοῦ πατέρα,

νά σᾶς δείξω κ' εκείνην τῆν άοπία που πάντα στο μαῦρο της μέταλλο μένουν άκόμη τυπωμένες οἱ άνταύγειες από γιλιάδες στάσεις σκοτω- μένων,

νά σᾶς δείξω τίς δαχτυλιές τοῦ αἵματος και τῆ βρῦση τοῦ αἵματος και τῆν ὑπόγεια σήραγγα απ' ὅπου δραπέτευσαν μεταμφιεσμένοι σέ γυ- ναίκες

καίκες

οἱ δώδεκα γενειοφόροι πολέμαρχοι μέ τὸν χλωμό άρχηγό τους, που, άν και νεκρός, τοῖς ὀδήγησε ἀδάθευτα στην έξοδο.

* Απ' τ' άλλο μέρος έμεινε άνοιχτὸ τὸ στοίμινο βουβό, βαθυ και σκοτεινὸ σάν άγνωστο λάθος.

Κι ὁ άποσπερίτης — τὸν προσέξατε μήπως; — μαλακός ὁ άποσπερίτης, σά γομοδάστια — ὄλο τρέβεται στο ἴδιο σημεῖο

σάν γιά νά σβῆσει ένα δικό μας λάθος — ποῦ λάθος; —

κι άκούγεται ἦχος άνεπαίσθητος καθώς περνοδιαβαίνει ή γομοδάστια πάντα απ' τὸ λάθος — και τὸ λάθος δέ σβῆγει.

Μικρά τρέιματα χαρτιοῦ πέφτουν πάνω στα δέντρα και σπιθίζουν· είναι μιά εύχάριστη άπασχόληση — κι οὔτε έχει σημασία

που τὸ λάθος δὲ σβήνει· φτάνει ἢ κίνηση τοῦ ἄστρου
εὐγενική κ' ἐπίμονη κι ἀέναη
σὰν πρῶτο καὶ ὕστατο νόημα — ρυθμὸς· οὐράνια ἐπέγεια
καὶ πρακτική μαζί, σὰν τοῦ ἀργαλείου καὶ τοῦ στίχου —
πάει - ἔλα, πάει - ἔλα, τὸ ἄστρο ἀνάμεσα στὰ κυπαρίσσια,
χρυσὴ σάβρα ἀνάμεσα στὰ μακριὰ πένθιμα νήματα,
μιὰ κρύβοντας, μιὰ δείχνοντας τὸ λάθος μας — ὄχι δικό μας,
λάθος τοῦ κόσμου, λάθος ριζικό — ἕμεις τί φταίξαμε ; —
λάθος τῆς γέννησης ἢ τοῦ θανάτου — προσέξατε ;

εἶναι ἄμορφα τὰ βράδια τοῦ φθινόπωρου — συμφιλωτικά —
σβήνοντας μὲ μιὰν ἡμερη, καθολική ἐνοχή, τὴν ἐνοχὴ τοῦ καθενός μας
κι ἐδραιώνοντας μιὰ μυστική φυλιὰ ἀνάμεσά μας,
μιὰ φυλιὰ ρυθμοῦ — νάι, νάι, ἀκριβῶς, μιὰ ρυθμική φυλιὰ, ρυθμική —
αὐτὸ εἶναι — πάει - ἔλα, πάει - ἔλα,
γέννηση - θάνατος, ἔρωτας - ὄνειρο, πράξη - σιωπὴ — εἶναι μιὰ ἐξοδος,
σὰς λέω,

στὸ πίσω μέρος, τὸ πολὺ σκοτεινὸ, κατ' εὐθείαν στὸν οὐρανό, —
φουσαί ἀπὸ κεῖ τ' ἀεράκι, στεγνώνει ὁ ἰδρώτας — μιὰ ἀνάσα, θέ μου,
μιὰ ἀνεση τέλος,

κι ἀκούγονται ὀλοκθάρα οἱ κουβέντες ἀπ' τὴς γύρω τάρτσες μὲς στῆ
νύχτα

κι ὁ ὄροσφὸς κρότος τοῦ κουβᾶ που βράζει νερό ἀπ' τὸ πηγᾶδι τοῦ
κῆπου,

κ' ἡ φωνὴ κᾶτω ἀπ' τὰ δέντρα, που λέει: (Ὡά γυρίσω),

καὶ τὸ λαχάνιασμα τοῦ παιδιοῦ που ξεκουμπώνει πρῶτη φορὰ μονόχο του

τὸ παπούτσι του

καὶ τὸ φλάουτο ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο τοῦ φοιτητῆ — μουσικοῦ ἐφα-
σιτέχνη —

μιὰ μουσική τελοσπάντων που ἀνεβαίνει κ' ἐνώνετα

μ' ὄλην αὐτῇ τὴν ἐξάισια, τῇ μάταιη, ὀργανωμένη μουσική τῶν ἄστρον.

Καί, νάι, σὰς βεβαίως, ἀν καὶ νεκρὸς τοὺς ὀδηγῶς ἀλάθευτα στὴν

ἔξοδο, —

ὅσο κι ἀν ξέρουμε πὼς κ' ἡ ἐξοδος, τίς πιὸ πολλές φορές,

εἶναι ἕνας ἄλλος, ἀναγκαῖος, πονηρὸς κι ἀναπότρεπτος θάνατος.

Πέστε λοιπὸν στὸ θεῖο νὰ μὴν ἀνησυχεῖ γιὰ μᾶς

τέρει, στῆ θυμαστὰ πειθαρχημένη Στάση του.

Καλὰ τὰ περναίμε κ' ἕμεις ἔδῶ στὸ Ἄργος.

Μονάχα που δὲν ἔχει ἄλλο πιὸ τέρα — νὰ τὸ ξέρει. Αὐτὸ νὰ τὸ ξέρει.

(« Νάι, νάι », ἔκανα μηχανικά και σηκώθηκα. Δὲν κατάλαβα τίποτα. Ἐνα αἰσθη-
μα μαρκεῖ τοῖσμου μὲ εἶχε κυματέσει, σὰ νὰ βεβήκα μεμῶς μπροστὰ σ' ὄλη τὴν πα-
ρακμὴ και τὴ γοητεία ἐνὸς πανέχχατου πολιτισμοῦ. Ἔβαν νύχτα πιά. Μὲ ἔβραλε
ὡς τὴ σκία και μοῖρασε νὰ κατέβω μὲ μιὰ παιδιὰ λάμπα περγελαίου. Τί ἐπονοίσε;
Κι αὐτὸς ὁ νεκρὸς που τοὺς ὀδηγῶσε στὴν ἔξοδο; Μήπως... Ὀχι, βέβαια, ὁ Χριστὸς.
Και τὸ σπῆτι — ὄχι τοῦ Ἀγαμέμνονα. Κι ὁ μακρὸς ἀδελφὸς μὲ τίς καλύτερες τᾶ-
σεις; Πούσ; Μὰ δὲν ἐπῆραξε δευτεροσ ἀδελφός. Τότε; Τί χρειαζόνταν τοῖσ το σπῆτι;
Κ' ἐγὼ τί ποσοπαθοῦσα νὰ ἐδαλιῶνω ἀπ' τὰ λόγια μᾶς τελλῆς; Ἐίχα βρεῖ ἔξω.
Περατοποῦα γοητορο, κι ἀκοῖνοντας τὸ βῆμα μου σταμάτησα. Κάτι στυφὸ κι ἀνικανο-
ποίητο μοῖμπεσε στὸ στήμα, διαλυμένο στὸ σῆμα μου ἀπ' ὄλη αὐτὴ τὴ μελανὴ ἀδοιστία,
σὰ νᾶχα ἀγκώσει ἕνα κυπαρισσομήλο. Κι ὅμως, ταυτόχρονα, ἐνώθα κάτι στεγνὸ,
πλοῖσιο, καθαρό, που μοῖδωνε μιὰν ἰδιαίτη ἐφορο και μ' ἔκανε νὰ σκέφτομαι μὲ
μαθηματικὴν ἀκριβεια πόσο ἐσκόλα θὰ ἔπερονοσα τίς αἰσιαές δυσκολίες τῆς δου-
λειᾶς μου που ὡς τότε μού φαίνονταν ἀνυπεββῆτες. Ἀνάμεσα στὰ κυπαρίσσια εἶχε
βρεῖ ἕνα πλάσιο φεγγάκι. Πίσω ἀπ' τὴν κλάτη μου ἐνωθα τὸ σκοτεινὸ ὄγκο ἐκείνου
τοῦ σπῆτιῦ σὰν ἕνα ἐπιββῆτικό, ἀγκυλο τόφο. Κι ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο, εἶχα μᾶθει
τουλόγιστο τί πρέπει ν' ἀποφύγω και ν' ἀποφύγομαι).

ΑΘΗΝΑ, Σεπτέμβρης 1959